

Skovbrugsberetning.

Ikke uden en vis Ængstelse fremtræde vi i nærværende Hefte for første Gang for dette Tidsskrifts Læsere med en Beretning, der for Skovbrugets Vedkommende skulde være et Sidestykke til de Agerdyrkningsberetninger, der gjennem en Række af Aar have været leverede. Da Skovbruget nemlig som bekendt er væsentlig forskjelligt fra Agerbruget, maa Beretningen om samme ogsaa baade i Indhold og Form antage en væsentlig forskjellig Karakter; og da der saaledes ikke alene skal gøres et passende Udvalg af det foreliggende Stof, men tillige skabes en ny adækvat Fremstillingsform, maa vi, saa meget mere som Tiden til dette Arbejde har været temmelig knap tilmaalt, meget frygte for, at man i nærværende første Beretning vil opdage nogen Usikkerhed og Famlen. Hertil kommer, at Meddelelserne, der skulde danne Grundlaget for Beretningen — trods den velvillige og virksomme Imødekommen vi fra flere Sider have mødt — endnu kun ere indløbne temmelig sparsomt, ja endog ganske mangle fra flere Egne af Landet. Dog haabe vi, at disse Mangler efterhaanden ville blive afhjulpne, og at de Skovbrugsberetninger, vi i Fremtiden agte at offentliggjøre, ville blive mere fuldstændig og tro Billeder af Skovbrugets Tilstand her i Landet og, som vi haabe, maatte ogsaa af Tilstanden i vore nordlige Broderlande end nærværende desværre kun mangelfulde og løst skizzerede Beretning.

Vi have kun modtaget Meddelelser fra Nordsjælland, det mellemste, sydlige og nordlige Jylland samt fra Skaane, medens det derimod endnu ikke er lykkedes at vinde Korrespondenter i Sydsjælland, paa Volland-Falster og i Fyen, og vi kunne derfor denne Gang Intet meddele fra disse Egne. —

Overalt, hvorfra Beretninger ere indkomne, synes Sommeren at have været gunstig for Træværten, dog intetsteds i højere Grad end i Jyllands sydlige Distrikter, hvor Træerne have udfoldet en usædvanlig Frodighed, og Skovene som en Følge deraf frembudt et kraftigt og friskt Udseende. Grunden hertil maa dels søges deri, at Nattefrosten, som ellers paa hine Steder saa hyppigt om Foraaret affvider de nylig frembrudte unge Stud, i afvigte Foraar ikke har hjemstøgt Jyllands Skove, dels deri, at den stærke Tørke, der indtraf i Mai og i Begyndelsen af Juni, i rette Tid igjen afløstes af tilstrækkelig Regn. Men ikke alene den ældre Skov har haft Gavn af de gunstige Veirforhold i Væxtperioden, ogsaa den unge Opvæxt og de ny Kulturer ere lykkedes godt, og selv ældre Kulturer, der havde lidt meget af Nattefrost og Tørke i det foregaaende Aar, ere igjen komne til Kræfter og have bedret sig over Forventning.

Noget mindre glimrende lyde Beretningerne fra Mellem- og Nord-Jylland, hvor Foraaret vel ogsaa har været gunstigt for Træplantning, idet kun saa af de plantede Træer igjen ere udgaaede, men Plantningerne alligevel dog ikke ret have villet trives, som det formodes paa Grund af senere indtrædende Kulde samt altfor voldsom og overflødig Regn.

Mindst heldige have Temperaturforholdene været i Nordsjælland, hvor en stærk Nordøstvind og en samtidigt indtræffende Nattefrost hen i Mai Maaned, efterat Bøgen allerede var udsprungen, anrettede en Del Skade ved at hemme eller endog ganske afbryde Aarsstubbene's Udvipling især i Skovenes Udkanter og langs Randen af større ubevøgede, fugtige Mosedrag.

I Sydsverig synes Veirforholdene mærkeligt nok at have

været omtrent af samme Art som i det sydlige Island og altsaa særdeles gunstige for Vegetationen.

De plantæbende Insekter henhørende navnlig til Sommerfuglene og Billernes Afdelinger kunne, naar de optræde i stort Antal blive overordentlig farlige for Skovene og tilføie disse større Skade end selv de ugunstigste Veirforhold. Hos os have de dog endnu aldrig anrettet saa store Ødelæggelser som i andre Lande, om end enkelte Arter af og til ere optraadte i et ret imponerende og temmelig faretruende Antal.

I Nordsjælland har i afvigte Sommer to Larvearter gjort sig bemærkede ved at afgnave Bladene især paa unge nylig plantede Bøgetræer. Den af disse, der forekom hyppigst, var fuldt udvoxt 8" lang og af grøn Farve med en lysere Stribe langs hver Side; den anden var noget større, brun af Farve med en Række gule Pletter paa Siderne; men desværre er det efter denne Beskrivelse ikke muligt med nogen Grad af Sikkerhed at bestemme Arterne, hvortil disse Larver hørte*). Det fuldt udviklede Insekt af den førstnævnte er rimeligvis en lille graalig Sommerfugl; thi i Oktober Maaned sværmede tætte Flokke af dette Insekt overalt i Bøgestovene omkring Træernes Rødder. Hvis denne Formodning forholder sig rigtig, maa man altsaa til Foraaret være beredt paa et nyt Angreb paa Bøgen. Grunden, hvorfor Larverne især holdt sig til de nyplantede unge Træer, formodes at være den, at de fandt mest Behag i de svagere og finere Blade, som ere eiendommelige for Bøgen det første Aar efter Omplantningen.

---

*) Saavel Skovbrugernes som Landmændenes Opmærksomhed henledes ved denne Leilighed paa Bigtigheden af at lære saadanne stabelige Insekter, der optræde i større Mængde, nærmere at kjende, hvorfor de i Sagens Interesse opfordres til strax at indsende Exemplarer af de Larver eller Insekter, som paa en eller anden Maade vække Opmærksomhed, enten til den kgl. Veterinair- og Landbohøjskole eller til Prof. Schjødte, for at Dyrene kunne blive undersøgte og bestemte, medens de endnu ere i Virksomhed.

At de have været tilstede i et betydeligt Antal, fremgaaer deraf, at man paa en nyplantede 1½ Alen høi Bøg talte ikke mindre end 84 Stkr., hvilket, naar Træernes indbyrdes Afstand antages at være 2 Alen, vilde give et Antal af 294,000 Larver paa en Tønde Land, saa at en Indsamling, der vilde være det eneste ret virksomme Middel mod dem, paa større Strækninger næsten vilde være uoverkommelig og i alle Tilfælde blive meget kostbar.

I Grevskabet Fryshenborgs Skove i Jylland er Larven af *Phalæna geometra brumata* optraadt meget ødelæggende, ligesom ogsaa Oldenborrene, ved at falde over de blomstrende Ege, have tilintetgjort de lovende Udsigter til en god Agerhøst. I det nævnte Grevskabs Planteskoler har man igjen i sidste Sommer, for at bekjempe Oldenborrelarverne, anvendt en Fremgangsmaade, som allerede for 3 à 4 Aar siden har viist sig svarende til Hensigten. Den bestaaer i, kort før det Tidspunkt, da Oldenborren begynder at gaa i Jorden for at lægge sine Æg, at grave smalle Grøfter i 8 à 12 Alens indbyrdes Afstand og fylde samme med Gjødning, der, naar Flyvetiden og Æglægningen er forbi, optages og brændes. Mange Æg blive derved tilintetgjorte tilligemed Gjødningen, i hvilken Oldenborren fortrinnsvis ynder at anbringe Æggene. Metboden, der saavidt vides ikke tidligere er bragt i Anvendelse, fortjener uden Tvivl at prøves nøiere og at sammenlignes med den af en tyhst Forstmand foreslaaede Ødelæggelsesmaade ved Hjælp af opkastede Dyringer af Græstørv, som Oldenborren ogsaa skal foretrække til Æglægning.

De slybte Skove have ingen kjendelig Skade lidt hverken af Oldenborren eller af andre Insekter, saa at Aaret for disse Skoves Vedkommende maa betragtes som ualmindelig gunstigt, især da Skovene ogsaa have været ret vel forsynede med Olden om end ikke i en saa overflødig Grad som i det overordentlig rige Oldenaar 1864.

Da dette sidste imidlertid paa Grund af den paafølgende

ugunstige Sommer, ikke har givet nær saamegen Opvæxt, som man havde haabet og ventet, vil den forløbne Sommers Odenubytte vistnok være meget kjærkomment for mange Skov-eiere, saameget mere som det efter Tingenes sædvanlige Gang er kommet uventet, da Odenaar kun sjældent pleie at følge saa hurtigt efter hinanden.

I Landets øvrige Egne, hvor Bøgenes talrige Blomsterknopper allerede før Røvspringet ogsaa vakte Haabet om et godt Odenaar, ere Forventningerne om nogenlunde rigelig Oden til Erstatning for det foregaaende Aars Misheld næsten overalt fuldstændig bleve stuffede. Bøgen blomstrede vel, ja ansatte i de nordsjællandske Skove endog Frugt; men denne kunde ikke komme til Udvikling, dels paa Grund af det senere indfaldende Kolde og fugtige Veir, dels fordi Træerne svækkedes ved de foran omtalte Insektlarvers Angreb, og disses fra Trætoppene nedhængende Spind desuden indviklede og beskadigede de spæde Frugtanlæg. I Frysenborgs Skove er der dog fremkommet nogen om end langt fra rigelig Bøgeolde, i det nordlige Sjællands og Nordsjællands derimod saa godt som ingen.

En Side af Skovbruget, som hertilands fremfor nogen fortjener almindelig Opmærksomhed er Skovopelskningen paa de jydskes Heder, hvor umaadelige til denne Anvendelse fortrinlig stikke Arealer endnu henligge saagodt som ubenyttede. Det maa derfor betragtes som et glædeligt Tidens Tegn, at der i den nyeste Tid har dannet sig et Aktieselskab med det Formaal at tilplante en Hede paa omtrent 700 Tdr. Land i den nordlige Del af Malt Herred i Ribe Stift. Dette Aktieforetagende er et godt Vidnesbyrd om, at den gamle hidtil saa rodfæste Mistillid til Hedestovanlæggenes Rentabilitet begynder at vige for Erkjendelsen af, at Træplantning paa Heden ikke er et usikkert og uveligt Foretagende eller endog Galmandsværk — noget den desværre altfor længe og altfor almindeligt er bleven anseet for — men tværtimod, naar den ledes med Omsigt og Digtighed, en god og indbringende

Forretning. Ved saadanne Anlæg, som overalt hvor der skal brydes nye Baner, kommer det kun an paa at Sagen angribes paa den rette Maade, og fremfor alt er det af stor Vigtighed, at Arealerne, som skulle tilkultiveres, vælges med Skjønnsomhed, da et godt Udfald for en stor Del afhænger deraf og det navnlig i Begyndelsen især gjælder om at undgaa affstrækkende Uheld. Ere de første Forsøg først kronede med Held, ville de nok snart drage flere efter sig og fremkalde en stedse stigende Plantelyst, der er Grundbetingelsen for at det store Maal, Hedernes Omdannelse til Skove, skal kunne naaes. Ogsaa i det nordlige Jylland synes Interessen for Skovanlæg at være i Tiltagen. Saaledes er i de sidste Aar betydelige Arealer indtagne til Skov saavel ved Dronninglund som ved Hovedgaardens Nørlund, og den stærke Efterspørgsel efter Granplanter lader formode, at der paa mange Steder tilstræbes Naaletræanlæg i det Mindre.

Om Hedebeplantningens mulige Fremstrid i andre Egne af Jylland have vi desværre ingen Efterretninger modtaget, hvilket saa meget mere maa beklages, som det skulde være en Opgave for dette Tidsskrift, efter Evne at virke for denne vigtige Sags Fremme. Enhver Oplysning saavel om Hedebeplantningernes Udvidelse, som om nye og forbedrede Kulturmetoder vil derfor være Tidsskriftets Redaktion særdeles kjærkommen, da vi tilfulde indsee, at det kun ved velvillig Imødekommen og virksom Deltagelse fra Hedeskovdyrkerens Side vil blive os muligt at løse denne Opgave paa en nogenlunde tilfredsstillende Maade.

De værdifuldere Skoveffekter betales som det synes overalt i Landet med ret gode Priser, der dog selvfølgelig paa Grund af Træets kostbare Transport kunne variere temmelig betydeligt efter Produktionsstedets Beliggenhed. I Nordsjælland er Bøgefavnebrændet solgt ved Dronningmøllen til en Gjennemsnitspris af c. 10 Rd. pr. Fv. og ved Hillerød Jernbanestation har man endog opnaaet henimod 11 Rd. for Favnen; i Skoven har Prisen pr. Fv. ikke overstegit 7 Rd. 48 Sk.

Vøgefagotter ere alt efter Skovningsstedets Veliggenhed betalte med mellem 5 Rd. 48 St. og 6 Rd. 48 St. pr. Fv. Af Vøge-Gavntræ er der i Grib-Skov solgt henved 30,000 Kubikfod, hvilken ikke ubetydelige Afsetning for en stor Del hidrører fra, at Brødrene Petersen ved Esrom Sø have anlagt en Dampsavmølle tilbels beregnet paa at udføre Vøgeplanter til Ublandet. Priserne paa Vøgegavntræklodse have varieret temmelig meget, fordi en stor Del af dem vare knastede, hvorved de bleve uanvendelige for Hjulmænd, Bødkere, Træskomænd o. s. v., saa at de kunde kjøbes til Savmøllen for den laveste Burderingspris 20 St. pr. Kubikfod, hvorimod glatte feilfri Stammer ofte kostede 32 St. pr. Kub' og derover. Større Naaletræer, der kunde bruges til Tømmer og Bræder, solgtes for 16 à 24 St. pr. Kub' og de saakaldte Vægter for 20 à 25 Rd. pr. 100 Stk., hvorved det dog maa bemærkes, at man af een saadan Vægte ved Gjennemskjæring kan erholde 2 à 3 sædvanlige Vægter. Det mindre Naaletræudhug er derimod i temmelig lav Pris og kan i Reglen kjøbes for 64 St. pr. Ræs.

Af store, gamle Ege har Nordsjælland endnu ikke saa faa at opvise, men de ere næsten alle mere eller mindre forðærvede, og kunne altsaa kun tilbels anvendes til Tømmer. Priserne, som kunne opnaaes for disse Oldinge, svare derfor langt fra til de Forestillinger, man gjør sig om Egetræets Kostbarhed, og de have i Sommerens Løb næppe været betalte med en Gjennemsnitspris af 7 Rd. pr. Fv. for hele fældede Træer. Foruden den Omstændighed at Egene ere bestadigede bidrager ogsaa den store Stilhed, som hersker paa Helsingørs Skibsværfter, til at trykke Priserne; thi disse Værfter ere Hovedafsetningsstederne for Egetømmeret fra Omegnens Skove.

De utallige Ahornpløkke, som opslides i Støvle- og Sko- saaler, har givet Ahornvedet en hidtil ukjendt Værdi, og ikke ubetydelige Portioner deraf kjøbes til en Pris af 28 à 40 St. pr. Kubikfod, for at transporteres til Kjøbenhavn.

En for det nordlige Sjælland eiendommelig Industri, som konsumerer betydelige Trækvantiteter, er Kulbrændingen. Hvad der bruges hertil er næsten uden Undtagelse bestadiget Ved ligegyldigt af hvilken Art, eller Affald fra de Ege, som kjøbes til Tømmer. En Kulsvier er derfor som oftest tillige Træhandler, og intet Ved, som kan sælges i anden Skikkelse, sættes i Milen. Endog det i Hovedstaden bekjendte Pindebrænde frastilles undertiden først, inden man anseer det Tiloversblevne for tilstrækkelig billigt til at omdannes til Kul, og det er derfor ikke let at udfinde Prisen paa det hertil anvendte Ved. Nærmest falder den maaste sammen med Auktionsprisen paa det udgaaede Naaletræ; thi dette tilfalder helt og holdent Kulindustrien. Det betales i Reglen med 1 Rd. til $1\frac{1}{2}$ Rd. pr. Bunte, der omtrent indeholder 30 Kubikfod.

I Jylland have Træpriserne endog tildels været høiere end i Sjælland. Saaledes betales i Veile Amt en Favn storflaaet Bøgebrænde i Skoven med 7 à 8 Rd. og en Favn Gavntræ med det dobbelte; og i Frysenborgs Skove opnaaedes indtil 13 Rd. for Favnen af Bøgegavntræ og 6 à 9 Rd. for en Favn Kløvebrænde. Kun paa Buderupholms Distrikt i det nordlige Jylland vare Priserne, lavere nemlig kun fra 6 Rd. til 4 Rd. 16 Sk. pr. Fv., hvilket maaste tildels hidrører derfra, at der fra den foregaaende milde Vinter fandtes temmelig betydelige Beholdninger.

Ege tjenlige til Husbygning og kortere Skibstømmer betales i Frysenborgs Skove særdeles godt, idet de paa Roden kostede fra 40 Sk. indtil 72 Sk. pr. Kubikfod. Naaletræ 6 à 7" i Gjennemsnit folgtes sammesteds for 10 à 16 Sk. pr. Alen og Kægter med 2, 3, og 4 Tommer i Gjennemsnit for respective 1 Rd., 1 Rd. 64 Sk. og 2 Rd. 48 Sk. pr. Tyslot.

Kun fra Frysenborg foreligger Oplysning om Arbeidslønnens Høide. I Sommermaanederne har Daglønnen paa dette Gods varieret imellem 40 og 60 Sk. for en Mand og mellem 24 og 36 Sk. for en Kvinde. Paa Sandjord har

Gravning af Plantehuller kostet 12 à 16 St. pr. 100 Huller, paa fastere Jord 28 à 48 St. og i gammel Skovgrund med mange Rødder og tilbels med Aflunderlag indtil 64 St.

Da vi antage at en Sammenligning mellem Arbeidslønnens forskellige Høider i Landets forskellige Egne vilde være af Interesse, tillade vi os at henlede Tidsskriftets ærede Korrespondenters Opmærksomhed paa denne Sag, idet vi tilføie, at det ved Opgivelsen af Betalingen for Afklararbejde selvfølgelig er af Bigtighed, saavel med Hensyn til Sammenligning med Arbejde af samme Slags fra andre Egne, som med Hensyn til en rigtig Burdering, at Arbeidets Art og Mængde tillige opgives saa bestemt og tydeligt som muligt.

e.